

Ks. dr hab. Paweł Mąkosa, Lublin

EWANGELIZACYJNY WYMIAR KATECHEZY

Współcześnie coraz bardziej doniośle brzmi głos wzywający do poprzedenia, przepojenia, lub nawet zastąpienia, katechezy ewangelizacją. Wynika to z niepodważalnego już faktu, jakim jest kryzys wiary, a tym samym kryzys dotychczasowej katechezy. Coraz częściej bowiem działania katechetyczne nie przynoszą spodziewanych owoców w postaci dojrzałej wiary i regularnego życia sakramentalnego, gdyż adresowane są do osób, które na katechezę nie są gotowe ze względu na brak lub znaczne osłabienie wiary. Z tego względu, oprócz wielu wymiarów katechezy, coraz bardziej podkreślany jest jej wymiar ewangelizacyjny. Dowodzą tego dokumenty Kościoła powszechnego¹, a także polskie dokumenty katechetyczne. *Dyrektorium Kościoła Katolickiego w Polsce*, stwierdza wprost: „Katecheza ma również wymiar ewangelizacyjny. Wynika to najpierw z faktu, że katecheza jest głoszeniem Ewangelii – w sposób systematyczny i pogłębiony. Ponadto w zlaicyzowanym społeczeństwie musi z konieczności przejąć zadanie nowej ewangelizacji. W ten sposób ewangelizacja staje się – obok wychowania w wierze, nauczania i wtajemniczenia – konieczną funkcją katechezy dzisiejszych czasów” (PDK 20). Na innym miejscu autorzy tego dokumentu piszą: „Sekularyzacja, jaka dotknęła kraje o bogatej przeszłości chrześcijańskiej, domaga się, by katecheza wiązała się w ramach szeroko pojętej ewangelizacji z nową ewangelizacją czy re-ewangelizacją” (PDK 56)². Ten sam dokument umieszcza nawet ewangelizację wśród podstawowych funkcji katechezy³. Na temat relacji ewangelizacji i katechezy powstały również liczne publikacje, co tylko potwierdza aktualność problematyki⁴. Warto jednak wyjaśnić na czym powinien polegać ewangelizacyjny wymiar katechezy i w jaki sposób powinien być realizowany.

---

¹ Por. DOK 61-63.

² Por. RMi 33; DOK 58.

³ Zob. PDK 54-57.

⁴ Należą do nich m.in. następujące publikacje: A. Offmański, *Model katechezy ewangelizacyjnej w dokumentach Kościoła*, w: red. S. Dziekoński, *Ewangelizować czy katechizować?*, Warszawa 2002, s. 62; J. Gevaert, *Prima evangelizzazione. Aspetti catechetici*, Torino 1990, s. 38; M. Majewski, *Aktualne wyzwania katechetyczne*, Kraków 1997, s. 26; R. Murawski, *Ewangelizacyjny charakter katechezy*, „Ateneum Kapłańskie” 84 (1992) t. 118, z. 2(498) s. 181-193; A. Offmański, *Katecheza jako ewangelizacja. Ewangelizacyjna funkcja katechezy*, „Horyzonty Wiary” 7 (1996), z. 3, s. 9-20; T. Pietrzyk, *Katechizacja w procesie ewangelizacji*,

1. RELACJE KATECHEZY DO EWANGELIZACJI

Bardzo trudno odpowiedzieć na pytania o wymiar ewangelizacyjny katechezy bez koniecznych wyjaśnień terminologicznych, dlatego zostaną one niżej zarysowane. Jan Paweł II w adhortacji *Catechesi tradendae* (CT 18), a następnie *Katechizm Kościoła Katolickiego* (KKK 5) stwierdzają, że katecheza jest wychowaniem „w wierze dzieci, młodzieży i dorosłych, a obejmuje przede wszystkim nauczanie doktryny chrześcijańskiej, przekazywane na ogół w sposób systematyczny i całościowy, dla wprowadzenia wierzących w pełnię życia chrześcijańskiego” (CT 18)⁵. Ostatecznym jej celem jest „doprowadzenie nie tylko do spotkania z Jezusem, ale do zjednoczenia, a nawet głębokiej z Nim zażyłości” (CT 5)⁶. Tak rozumiana katecheza adresowana jest więc przede wszystkim do tych, którzy są już ludźmi wierzącymi i pragną nieustannie pogłębiać tę wiarę oraz znajomość tego w co wierzą: dogmatów, życia liturgicznego, zasad moralnych, modlitwy i w ten sposób podążać ku świętości.

Z kolei termin „ewangelizacja” stosowany jest w podwójnym znaczeniu: wąskim i szerokim, co prowadzi często do pomieszania pojęć, a w konsekwencji do błędnego ustalania relacji z katechezą. Warto przypomnieć, że sam termin „ewangelizacja” ma genezę biblijną i pochodzi z języka greckiego, od czasownika *euangelidzo* – „głosić dobrą nowinę”⁷. Termin „ewangelizacja” jest jednak stosowany dopiero od niedawna, choć stał się już dość powszechny⁸.

„Katecheta” 28 (1984), nr 2, s. 60-64; K. Wojtyła, *Między ewangelizacją i katechizacją*, „Seminare” 4 (1979), s. 5-9; E. Materski, *Katecheza w nowej ewangelizacji*, w: *Jezus Chrystus jedyny Zbawiciel świata, wczoraj, dziś i na wieki. Program duszpasterski na rok 1996/1997*, Katowice 1996, s. 321-336; A. Offmański, *W kierunku katechezy ewangelizacyjnej. Polska katecheza młodzieżowa w latach 1945-2000*, Szczecin 2000; K. Pawlina, *Katecheza narzędziem ewangelizacji*, „Znak” 52 (2000), nr 9(544), s. 28-37; M. Pietrasik, *Ewangelizacja w katechizacji*, „Zeszyty Katechetyczne” 3 (1997), nr 4, s. 58-62; J. Kochel, *Propozycja koncepcji katechetyki o charakterze ewangelizacyjnym*, w: red. A. Kiciński, *Katechetyka i katecheza u progu XXI wieku*, Poznań 2007, s. 217-218; W. Osiał, *Pierwsza ewangelizacja i nawrócenie. Refleksja katechetyczno-pastoralna w kontekście ewangelizacyjnych wyzwań pod adresem Kościoła – część I*, „Katecheta” 53 (2009), nr 1, s. 3-12; tenże, *Pierwsza ewangelizacja i nawrócenie. Refleksja katechetyczno-pastoralna w kontekście ewangelizacyjnych wyzwań pod adresem Kościoła – część II*, „Katecheta” 53 (2009), nr 2, s. 3-9.

⁵ Por. W. Kubik, *Zarys dydaktyki katechetycznej*, Kraków 1990, s. 70-72; W. Koska, *Katechetyka*, Poznań 1993, s. 45-51; Zob. *Catechesi*, w: T. Stenico, *Dizionariodei termini catechistici del Direttorio Generale per la Catechesi*, Città del Vaticano 2000, s. 17.

⁶ Por. DOK 80.

⁷ Zob. R. Murawski, *Katecheza chrzcielna w procesie wtajemniczenia chrześcijańskiego czasów apostołskich*, Warszawa 1990, s. 16-18; K. Jeżyna, *Moralne przesłanie nowej ewangelizacji. Wezwanie do odnowy Kościoła i świata*, Lublin 2002, s. 18.

⁸ Por. K. Pawlina, *Nowa ewangelizacja i jej realizacja w Polsce po 1989 roku*, Warszawa 1995, s. 25.

Ewangelizacja w sensie wąskim (ściśłym) oznacza przede wszystkim przepowiadanie „o charakterze misyjnym, które ma na uwadze zapoczątkowanie wiary” (DCG 17)⁹. We współczesnych, europejskich i polskich realiach dotyczy to jednak nie tylko *stricte* pierwszego głoszenia Ewangelii skierowanego do ateistów i wyznawców religii niechrześcijańskich, ale również adresowanego do tych, którzy nigdy nie zostali wystarczająco wprowadzeni w chrześcijaństwo, utracili wiarę z różnych powodów, lub zaprzestali żyć według jej wskazań. W tym kontekście Jan Paweł II mówi o przepowiadaniu Ewangelii zarówno tym, którzy jej nigdy nie słyszeli, jak i tym, którzy przyjęli ją, lecz nie przynosi ona w nich owoców nawrócenia. Stoi on zatem na stanowisku, iż ewangelizacja dotyczy nie tylko niewierzących w Chrystusa, ale również wszystkich chrześcijan, którym zabrakło fundamentalnego doświadczenia inicjacji w chrześcijaństwo¹⁰. W ścisłym ujęciu ewangelizację, także realizowaną przed lub w trakcie katechezy, należałoby adresować do takich właśnie ludzi.

Oprócz terminu „ewangelizacja” do powszechnego użycia weszło także pojęcie „nowa ewangelizacja”. W encyklice *Redemptoris missio* termin ten został zastosowany w znaczeniu działania adresowanego do osób i całych grup, które „utraciły żywy sens wiary, albo wprost nie uważają się już za członków Kościoła, prowadząc życie dalekie od Chrystusa i Jego Ewangelii” (RM 33)¹¹. W adhortacji *Christifideles laici* Jan Paweł II określa adresatów, do których powinna być kierowana nowa ewangelizacja. „Są to osoby, kraje i narody, w których szerzy się indyferentyzm religijny i praktyczny ateizm, choć wiara chrześcijańska zachowała się jeszcze w niektórych tradycjach czy obrzędach” (ChL 34)¹². Można zatem przyjąć, że nowa ewangelizacja jest skierowana do osób i społeczności zdechrystianizowanych a jej celem jest obudzenie wiary i praktyk religijnych¹³.

Z kolei w znaczeniu szerokim rozumie się ewangelizację jako całą działalność Kościoła i wszelkie sposoby głoszenia Ewangelii¹⁴. Co zrozumiałe,

⁹ Por. Murawski, *Ewangelizacyjny charakter katechezy*, „Ateneum Kapłańskie”, 84 (1992), t. 118, z. 2(498), s. 184; tenże, *Istotne funkcje katechezy*, „Horyzonty Wiary”, 7 (1996), nr 3(29), s. 6.

¹⁰ Por. G. Puchalski, *Katecheza w kontekście nowej ewangelizacji w nauczaniu Jana Pawła II*, Olsztyn 2002, s. 26.

¹¹ Por. P. Tomasik, *Ewangelizacja – katecheza – nauczanie religii w szkole. Wyjaśnienie podstawowych terminów*, w: red. S. Dziekoński, *Ewangelizować czy katechizować?*, Warszawa 2002, s. 32.

¹² P. Mąkosza, *Katecheza młodzieży gimnazjalnej. Stan aktualny i perspektywy rozwoju*, Lublin 2009, s. 378.

¹³ Por. RM 32; ChL 33-34; G. Puchalski, *Katecheza w kontekście...*, s. 128.

¹⁴ Por. EN 22; CT 18; J. Charytański, *Katecheza jako forma ewangelizacji*, w: red. W. Kubik, *Katecheza po Soborze Watykańskim II w świetle dokumentów Kościoła*, t. 1, Warszawa 1985, s. 195.

w takim ujęciu, katecheza jest jedną z form złożonego procesu ewangelizacji. Paweł VI wyszczególnia trzy grupy jej adresatów: ci, którzy jeszcze nie są chrześcijanami, ci, którzy są chrześcijanami, ale potrzebują pomocy w rozwoju wiary oraz ci, którzy już chrześcijanami nie są¹⁵. W tym ujęciu ewangelizacja obejmuje więc zarówno pierwsze głoszenie Ewangelii, działalność katechetyczno-duszpasterską a także re-ewangelizację.

Podobnie ewangelizację w sensie szerokim rozumie *Dyrektorium Ogólne o Katechizacji*, które wyróżnia jej trzy etapy¹⁶:

1. Działanie misyjne podejmowane wobec niewierzących i żyjących w obojętności religijnej.
2. Działanie katechetyczno-wtajemniczające obejmujące dwie grupy adresatów – tych, którzy wybierają Ewangelię i tych, którzy czują potrzebę uzupełnienia lub odnowienia wtajemniczenia.
3. Działanie duszpasterskie stanowiące ofertę dla dojrzałych w wierze chrześcijan i dokonujące się we wspólnocie chrześcijańskiej¹⁷.

W sensie szerokim ewangelizacja oznacza zatem całą działalność Kościoła skierowaną do wszystkich ludzi, mającą na celu głoszenie orędzia zbawienia pochodzącego od Jezusa Chrystusa¹⁸. Mówiąc o ewangelizacyjnym wymiarze katechezy należy jednak mieć na uwadze przede wszystkim ewangelizację w sensie ścisłym, rozumianą jako pierwsze głoszenie Ewangelii tym, którzy są niewierzący oraz nową ewangelizację adresowaną do tych, których wiara jest uśpiona. Jednocześnie jednak o ewangelizacji można mówić wówczas, gdy zakłada permanentne rozbudzanie wiary, tych którzy już opowiedzieli się za Chrystusem i próbują podążać Jego śladami.

2. ZAŁOŻENIA KATECHEZY EWANGELIZACYJNEJ

Z przeświadczenia o potrzebie ewangelizacji w katechezie powstała propozycja tzw. katechezy ewangelizacyjnej, która postuluje, aby ewangelizacja poprzedzała katechezę lub jej towarzyszyła¹⁹, w zależności od tego do kogo jest adresowana. W tej propozycji chodzi o taką katechezę, która, jak stwierdza adhortacja *Catechesi tradendae* nie tylko będzie się troszczyć o „umocnienie wiary i jej nauczanie, ale z pomocą łaski także o jej stałe rozbudzanie”

¹⁵ Por. EN 51-56; K. Jeżyna, *Moralne przesłanie nowej ewangelizacji. Wezwanie do odnowy Kościoła i świata*, Lublin 2002, s. 29; Zob. E. Bianchi. *Come evangelizzare oggi*, Torino 1997, s. 25-37.

¹⁶ Por. DOK 49.

¹⁷ Por. P. Tomasik, *Ewangelizacja...*, s. 30.

¹⁸ Por. *Nota doktrynalna Kongregacji Nauki Wiary na temat pewnych aspektów ewangelizacji*, „L'Osservatore Romano” (wydanie polskie), 29 (2008), nr 2, s. 50.

¹⁹ Por. DCG 17-19.

(CT 19). Istotą ewangelizacyjnego wymiaru katechezy ma więc być więc nie tyle podtrzymywanie zastanego stanu wiary, ile najpierw jej pobudzenie, a następnie systematyczne pogłębianie i prowadzenie do dawania świadectwa życia.

Dyrektorium Katechetyczne Kościoła Katolickiego w Polsce stoi na stanowisku, że katecheza ewangelizacyjna powinna:

- a. „przypominać podstawowe elementy wiary,
- b. inspirować w rzeczywistym procesie nawrócenia,
- c. pogłębiać w nich prawdę i wartość orędzia chrześcijańskiego wobec rozmaitych zastrzeżeń, jakie wysuwa świat współczesny,
- d. pomagać w wyborze i przeżywaniu Ewangelii w życiu codziennym,
- e. uzdalniać do uzasadnienia chrześcijańskiej nadziei, jaka jest w nich,
- f. dodawać odwagi do realizacji ich powołania misyjnego” (PDK 56).

Dokonując pewnej syntezy, można zatem twierdzić, że zdaniem autorów *Dyrektorium Katechetycznego Kościoła Katolickiego w Polsce*, wymiar ewangelizacyjny katechezy powinien polegać najpierw na głoszeniu kerygmatu chrześcijańskiego i wzywaniu do nawrócenia tych, którzy nigdy nie byli wierzący, lub odeszli od wiary. Następnie wymiar ten powinien przenikać całą katechezę kształtując ducha nieustannego nawracania się wierzących (*metanoi*) i wzmacniania ich życiowych wyborów podejmowanych w zgodzie z wiarą i moralnością. Ważnym elementem takiej katechezy jest także kształtowanie umiejętności apologetycznych oraz budzenie zapału misyjnego²⁰.

3. POTRZEBA I ZNACZENIE PREEWANGELIZACJI

Ewangelizacja w katechezie powinna zatem polegać przede wszystkim na głoszeniu kerygmatu chrześcijańskiego. Warunkiem wstępnym jest jednak otwartość słuchaczy na poszukiwanie Boga, choćby nawet jeszcze Boga nieznanego. Niestety współcześnie, nawet w polskich warunkach, nie jest to takie oczywiste i uczestnikami katechezy szkolnej są również ludzie niewierzący i nie zainteresowani poszukiwaniem Boga. Często, żyjąc z dnia na dzień, nie szukają nawet odpowiedzi na pytanie o sens własnego życia. Należy się spodziewać, że w takich sytuacjach głoszenie kerygmatu nie przyniesie owoców wiary i nawrócenia, gdyż nie znajdzie on odpowiedniego gruntu, na którym mógłby zakiełkować. Konieczne jest zatem przygotowanie ich na słuchanie kerygmatu przez preewangelizację, którą można rozumieć jako „zespół

²⁰ Zob. DOK 149; 194; PDK 56. Por. A. Offmański, *Model katechezy ewangelizacyjnej w dokumentach Kościoła*, s. 61-72; J. Neumann, *Dlaczego katecheza ewangelizacyjna?*, w: red. S. Dziekoński, *Ewangelizować czy katechizować?*, Warszawa 2002, s. 142; A. Fossion, *Proposition de la foi et première annonce*. „Lumen Vitae” 63 (2008), nr 4, s. 465-471.

działań i znaków, poprzedzający przepowiadanie misyjne lub jednocześnie z nim, w celu otwarcia dróg w świecie zamkniętym na Chrystusa oraz umożliwiający spotkania niewierzących z Ewangelią, przygotowując ich serca, ażeby przyjęli orędzie i nawrócili się²¹.

Od strony treści preewangelizacja powinna polegać przede wszystkim na poszukiwaniu obiektywnej prawdy o świecie i człowieku a także na analizie osobistych, znaczących doświadczeń tj. miłość, przyjaźń, piękno, czy też samotność i cierpienie²², które w swojej istocie dotyczą sensu życia. Na tym etapie warto koncentrować się również na argumentach wypracowanych przez filozofię Boga, która zakładając celowość istnienia, dowodzi, że przyczyna powstania i istnienia świata oraz człowieka leży poza nimi samymi. W ten sposób filozofia prowadzi do otwarcia ludzkiego umysłu na objawienie prawdy o Bogu²³.

4. EWANGELIZACJA JAKO APOLOGIA CHRZEŚCIJAŃSTWA I KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

Ważnym elementem ewangelizacyjnego wymiaru katechezy jest także dostarczenie wiedzy apologetycznej i kształtowanie umiejętności w tym zakresie. Coraz częściej bowiem pojawiają się opinie, że wszystkie religie i wyznania są sobie równe, i w tym samym stopniu prowadzą do zbawienia. Niewątpliwie jest to wpływ postmodernizmu lansującego zasady bezwzględnej tolerancji i pluralizmu. Nie bez znaczenia jest także dość negatywny obraz Kościoła katolickiego lansowany w mass mediach. Wszystko to niesie ze sobą wielkie ryzyko, że ludzie przekonani o wielu równorzędnych drogach do zbawienia i negatywnie postrzegający Kościół katolicki nie będą chcieli być ewangelizowani w tym Kościele i nawet jeśli będą poszukiwać transcendencji zapewne zwrócą się w kierunku innych Kościołów, wspólnot czy nawet sekt. Z powyższych względów należy położyć szczególny akcent na ukazywanie argumentów za wiarygodnością chrześcijaństwa i Kościoła katolickiego. Punktem odniesienia powinna być w tym względzie deklaracja Kongregacji Nauki Wiary *Dominus Iesus*, odpowiadająca jednoznacznie na pytania o pełnię Kościoła Chrystusowego²⁴.

²¹ A. Canizares, *Preewangelizacja*, w: red. J. Gevaert, K. Misiaszek, *Słownik Katechetyczny*, Warszawa 2007, s. 740.

²² Szerzej na ten temat pisze P. Mąkosa, *Katecheza młodzieży...*; tenże, *Preewangelizacja pierwszym i koniecznym etapem formacji chrześcijańskiej*, „Katecheta” 54 (2010), nr 7-8, s. 25-34.

²³ Por. J. Houghton, *Poszukiwanie Boga. Czy nauka może pomóc?*, Poznań 2000, s. 46.

²⁴ Kongregacja Nauki Wiary, *Deklaracja o jedyności i powszechności zbawczej Jezusa Chrystusa i Kościoła „Dominus Iesus”*, Warszawa 2000.

Wśród argumentów za wiarygodnością chrześcijaństwa należy podkreślić przede wszystkim boską samoświadomość Jezusa, dokonywane przez Niego cuda, a przede wszystkim fakt zmartwychwstania. Właśnie zmartwychwstaniu należy poświęcić najwięcej uwagi i wskazać na realność śmierci Jezusa, pusty grób, tożsamość Zmartwychwstałego, chrystofanie i przemianę uczniów, która doprowadziła ich do męczeństwa²⁵.

W odniesieniu do wiarygodności Kościoła katolickiego należy wskazać przede wszystkim na jego ciągłość z Kościołem ustanowionym przez Chrystusa podkreślając jego apostołskość²⁶, przejawiającą się w zachowanej tradycji oraz sukcesji²⁷. Deklaracja *Dominus Iesus* podkreśla w tym kontekście, że istnieje „jeden Kościół Chrystusowy, który trwa w Kościele katolickim rządzonym przez Następcę Piotra i przez biskupów w łączności z nim” (DI 17).

Tak rozumiana apologia wydaje się dzisiaj nieodłącznym elementem ewangelizacji. Powinna ją poprzedzać i jej towarzyszyć, aby zaowocowała nawróceniem. Powinna także być kontynuowana na dalszych etapach formacji, aby nieustannie przekonywać samym katechizowanych oraz wyposażać ewangelizatorów w niezbędną wiedzę i umiejętności argumentacji.

5. KERYGMAT W CENTRUM EWANGELIZACJI

Istota ewangelizacji w sensie ścisłym polega na głoszeniu kerygmatu chrześcijańskiego, a więc Bożej miłości do człowieka wyrażonej w historii zbawienia, w której centrum znajduje się Osoba i dzieło Jezusa Chrystusa. Do istoty kerygmatu należy także jednoznaczne wezwanie do nawrócenia, do opowiedzenia się za lub przeciw Chrystusowi²⁸.

Po preewangelizacji musi zatem nastąpić zdecydowane przepowiadanie kerygmatyczne, którego celem jest wzbudzenie wiary. Wyraźnie podkreśla to Paweł VI w słowach: „Dlatego Dobra Nowina obwieszczona przez świadectwo życia, musi być wcześniej czy później obwieszczona także słowem

²⁵ Por. Cz. Bartnik, *Dogmatyka katolicka*, Lublin 1999, s. 671; I.S. Ledwoń, „...i nie ma w żadnym innym zbawienia”. *Wyjątkowy charakter chrześcijaństwa w teologii posoborowej*, Lublin 2006, s. 363-368; M. Rusecki, *Pan zmartwychwstał i żyje. Zarys teologii rezurekcyjnej*, Warszawa 2006, s. 87-90; K. Romaniuk, *Wiara w zmartwychwstanie, pusty grób i pojawienie się zmartwychwstałego Chrystusa*, Katowice 1981, s. 41-42; J. Mastej, *Staurologiczno-rezurekcyjna wiarygodność chrześcijaństwa*, Lublin 2009, s. 205.

²⁶ Por. J. Ratzinger, *Tajemnica Jezusa Chrystusa*, Kielce 1994, s. 69-70.

²⁷ Por. J. Morawa, *Znaki prawdziwości Kościoła*, w: red. T. Dzidek, Ł. Kamykowski, A. Kubiś i in., *Teologia fundamentalna*, t. 4: *Kościół Chrystusowy*, Kraków 2003, s. 170.

²⁸ Por. F. Silvano, *Rozważaj i głosź Ewangelię. Katecheza narracyjna Ewangelii według św. Marka*, Kraków 2003, s. 10-12.

życia. Nie ma prawdziwej ewangelizacji bez głoszenia imienia i nauki, życia i obietnic, Królestwa i tajemnicy Jezusa Nazareńskiego, Syna Bożego” (EN 22). Od strony treści kerygmatem jest więc „prawda o zbawieniu dokonanym w pełni czasu przez Jezusa Chrystusa (to, co Bóg uczynił) i uobecnianym mocą Ducha Świętego w Kościele (to, co Bóg czyni) dla ludzi wszystkich miejsc i czasów”²⁹. Ukazywane są wielkie dzieła, których z miłości dokonał Bóg dla odkupienia człowieka. Dlatego każdy człowiek uczestniczący ewangelizacji powinien usłyszeć prawdę skierowaną bezpośrednio do niego, że Bóg go kocha, Chrystus przyszedł dla niego, Chrystus jest dla niego „Drogą, i Prawdą, i Życiem” (J 14,6).

Od wieków wzorem głoszenia kerygmatu są mowy świętych Piotra³⁰ i Pawła³¹. Głoszą oni wielką miłość Boga do człowieka, która najpełniej objawiła się w zmartwychwstaniu Chrystusa (w centrum kerygmatu znajduje się zawsze prawda o zmartwychwstaniu). Dzielią się także radością osobistego spotkania Jezusa w swoim życiu i zachęcają innych do takiego, pełnego miłości, spotkania, które przemieni całe życie i doprowadzi do nieprzemijającego szczęścia. Głoszą także konieczność nawrócenia, radykalnej przemiany życia, ale przenoszą je „z płaszczyzny nakazów i zakazów na płaszczyznę wolnego wyboru trwania przy Osobie, którą się kocha”³².

Trzeba wyraźnie podkreślić, że w kerygmacie chodzi o przekazanie zagadnień najważniejszych, a nie całości depozytu wiary, który powinien być dopiero przedmiotem katechezy stałej. Nie można także zapomnieć, że celem głoszenia kerygmatu nie jest tylko intelektualny przekaz elementarnych prawd chrześcijańskich, ale osobiste i wewnętrzne ich przyjęcie, „zakochanie się” w Bogu w odpowiedzi na Jego miłość.

6. EWANGELIZACJA JAKO PERMANENTNE WEZWANIE DO NAWRÓCENIA

W procesie formacji chrześcijańskiej ważne jest, aby stosować jasno określoną sekwencję działań. Pierwszym etapem będzie niewątpliwie pre-ewangelizacja, następnie ewangelizacja w sensie ścisłym polegająca na głoszeniu kerygmatu. Dopiero wówczas kiedy adresaci formacji odpowiedzą wiarą i nawróceniem na Boże wezwanie możliwe jest życie we wspólnocie Kościoła i permanentna katecheza.

²⁹ B. Brzuszek, *Kerygmat w teologii dogmatycznej*, w: EK. 8, kol. 1363-1364.

³⁰ Zob. Dz 2,14-39; 3,12-26; 4,8-12; 10,34-43; 13,16-41; 14,15-17; 17,22-31; por. A. Paciorek, *Kerygmat w Biblii*, w: EK 8, kol. 1361.

³¹ Por. J.B. Szlaga, *Kerygmat i wiara u św. Pawła*, „Anamnesis” 7 (2001), nr 1(24), s. 11-20.

³² P. Mąkosa, *Katecheza młodzieży...*, s. 450.

Nie można jednak zawęzić ewangelizacji do pierwszych etapów formacji chrześcijańskiej. Powinna być ona zjawiskiem dynamicznym i trwającym przez całe życie, adresowanym także do tych, którzy są ludźmi wierzącymi i praktykującymi. Każdy bowiem chrześcijanin, ze względu na naturę skazoną grzechem pierworodnym, potrzebuje nieustannego nawrócenia określanego jako *metanoia*. Pośrednio mówił o tym Jan Paweł II: „Pojmowanie ewangelizacji jako długotrwałego procesu wynika z jej złożoności, z szacunku Boga dla wolności człowieka i rytmu rozwoju społeczeństw i kultur oraz przeszkód, jakie napotyka Kościół głoszący Ewangelię”³³.

W tym kontekście ewangelizacja będzie polegać na nieustannym wzywaniu do refleksji nad własną wiarą i życiem z niej wypływającym. Jej nieodzownym elementem będzie apel o przemianę życia w tych obszarach, które tego wymagają. Jest rzeczą oczywistą, że każdy potrzebuje nawrócenia, a tym samym procesu, który go do tego doprowadzi, czyli ewangelizacji. Od strony treści tego rodzaju ewangelizacja powinna również bazować na przypominaniu wielkich dzieł Boga, jego bezgranicznej miłości i wzywać do wierności dokonanemu już wyborowi. Tylko bowiem w świetle Bożej miłości człowiek jest w stanie ożywić wiarę i wcielać ją w codzienność. Nie chodzi przecież o moralizm i literalne przestrzeganie wszelkich nakazów i zakazów, ale o odkrycie prawdziwego ducha chrześcijańskiej wiary i prawdziwej *metanoi*, nieustannego nawracania się. Tego rodzaju ewangelizacja może i powinna być prowadzona w każdym środowisku, być adresowana do ludzi o różnym poziomie wiary i religijności przez całe ich życie. Bez takiej ewangelizacji katechezie grozi niebezpieczeństwo popadnięcia w rutynę i marazm, w moralizm i legalizm. W konsekwencji taka katecheza nie przyniosłaby owoców w postaci prawdziwej i głębokiej wiary.

7. ŚWIADECTWO PODSTAWOWĄ FORMĄ EWANGELIZACJI

Poza treściami, o których powiedziano już wyżej, warto zatrzymać się także nad stroną formalną ewangelizacji w katechezie. Nie ulega wątpliwości, że w pierwszym rzędzie chodzi o świadectwo. Wszystkie etapy ewangelizacji, a zwłaszcza przepowiadanie kerygmatu, muszą być proklamowane z pozycji świadka. Tylko ten, kto osobiście spotkał Chrystusa, poznał Go i odpowiedział na Jego miłość może dawać świadectwo o tym najważniejszym spotkaniu w życiu i dzielić się tą radością z innymi. Tylko wówczas

³³ Jan Paweł II, *Rozwój historyczny i perspektywa eschatologiczna misji*, 26 IV 1995, w: *Katechezy Ojca Świętego Jana Pawła II. Kościół*, Kraków-Ząbki 1999, s. 477.

ewangelizacja może przekonać słuchaczy i przynieść owoce nawrócenia. W tym kontekście papież Paweł VI pisał, że „człowiek naszych czasów chętniej słucha świadków, aniżeli nauczycieli; a jeśli słucha nauczycieli, to dlatego, że są świadkami” (EN 41). W tym samym duchu Jan Paweł II stwierdzał, że „człowiek współczesny bardziej wierzy świadkom, aniżeli nauczycielom, bardziej doświadczeniu, aniżeli doktrynie, bardziej życiu i faktom, aniżeli teoriom” (RM 42). Nieodzowną formą ewangelizacji jest więc świadectwo rozumiane przede wszystkim jako dzielenie się osobistym doświadczeniem wiary.

Świadectwo należy jednak rozumieć znacznie szerzej, jako styl życia zgodny z wartościami chrześcijańskimi, w których centrum leży miłość do Boga i każdego człowieka. W tym kontekście Kongregacja Nauki Wiary podkreśla, że „nieodzowne jest przede wszystkim świadectwo świętości”³⁴. *Katechizm Kościoła Katolickiego* podkreśla również, że „sam przykład chrześcijańskiego życia i dobre uczynki spełniane w duchu nadprzyrodzonym mają już siłę pociągania ludzi do wiary i do Boga” (KKK 2044). Z tych względów ewangelizacji, a tym samym ewangelizacyjnemu wymiarowi katechezy, zawsze powinno towarzyszyć świadectwo.

ZAKOŃCZENIE

Ewangelizacyjny wymiar katechezy jest dzisiaj niezwykle istotny i powinien być szczególnie dowartościowany nie tylko w teoretycznych założeniach, ale przede wszystkim w praktyce katechetycznej. Wymóg taki wynika z postępującej laicyzacji i sekularyzacji prowadzącej do osłabienia lub zaniku wiary. Konieczne jest więc poprzedzenie katechezy ewangelizacją polegającą na głoszeniu kerygmatu i wzywaniu do nawrócenia a następnie prowadzenie permanentnej ewangelizacji zmierzającej do obudzenia i pogłębienia wiary. W dzisiejszych realiach potrzeba jednak także preewangelizacji, która otworzy słuchaczy na Dobrą Nowinę o odkupieniu dokonanym w Chrystusie. Ważnym elementem współczesnej ewangelizacji jest również wymiar apologetyczny koncentrujący się na ukazaniu wiarygodności chrześcijaństwa i Kościoła katolickiego. Warunkiem efektywności ewangelizacji w katechezie, we wszystkich jej wymiarach, jest jednak świadectwo tych, którzy głoszą Ewangelię.

---

³⁴ *Nota doktrynalna Kongregacji Nauki Wiary na temat pewnych aspektów ewangelizacji* 11, s. 53.